

Startuje informační kampaň na podporu screeningů

Screeningové programy v Česku se potýkají s relativně nízkou účastí občanů. Přestože včasné odhalení některých zhoubných nádorů, nebo dokonce přednádorových změn může pro pacienta znamenat úplné vyléčení, mnoho lidí otálí s návštěvou lékaře a neúčastní se preventivních prohlídek ani screeningů.

Výskyt nádorových onemocnění má v ČR dlouhodobě vzrůstající tendenci. Počet diagnostikovaných případů rakoviny se v letech 2005–2009 zvýšil o 32 % ve srovnání s obdobím 1995–1999. K nejrozšířenějším zhoubným onemocněním patří karcinom tlustého střeva a konečníku, karcinom prsu a karcinom děložního čípku. Právě těmto lze přitom účinně předcházet nebo je zachytit v raném stadiu, kdy je šance na úplné vyléčení.

Projekt MZ a zdravotních pojišťoven

V rámci prevence těchto onemocnění připravilo Ministerstvo zdravotnictví ČR ve spolupráci se zdravotními pojišťovnami projekt „Systém podpory prevence vybraných nádorových onemocnění v ČR – screeningové programy“. V lednu byla zahájena první část projektu, kdy jsou na preventivní vyšetření adresně zvaní klienti všech zdravotních pojišťoven podle cílových skupin. Na mamografický screening ženy ve věku od 45 do 70 let, v případě rakoviny děložního čípku ženy ve věku od 25 do 70 let a na screening kolorektálního karcinomu budou pozváni muži i ženy ve věku od 50 do 70 let.

Od března je realizována druhá část projektu ve formě celorepublikové informační kampaně zaměřené na širokou veřejnost. Projekt podpoří ve svém vysílání i Česká televize. Kampaň využívá motivu osobního vzkazu s apelem na důležitost preventivního vyšetření, který je předáván nejbližší rodině. Informační kampaň provází známé tváře s osobní zkušeností s onkologickým onemocněním. Jejich vzkaz doplňují apely lékařů.

Nedostatečná účast zvyšuje mortalitu

Kolorektální karcinom je v Česku v absolutních číslech nejčastějším nádorovým onemocněním a jeho výskyt stále roste. Ročně jím u nás onemocní až 8 tisíc osob a přes 4 tisíce jich na toto onemocnění umírají. Pětileté přežití činí pouze 50 %.

„Přitom jde o jeden z nejlépe léčitelných nádorů, pokud se zjistí v časném stadiu. Bohužel účast na kolorektálním screeningu nedosahuje ani 25 procent. Pokud by se podařilo zvýšit tuto účast o 15 až 20 procent, znamenalo by to výrazné snížení mortality i morbidity,“ konstatoval vedoucí programu screeningu karcinomu kolorekta profesor Miroslav Zavoral.

Záchyt prekanceróz děložního hrdla umožňuje screening prováděný při pravidelných preventivních gynekologických prohlídkách. Přesto u nás ročně onemocní karcinomem děložního čípku přes 1000 žen a asi 400 jich na něj umírají. „Screeningu tohoto karcinomu se účastní asi 50 procent žen. Přitom prekancerózy tohoto nádoru jsou velmi snadno ambulantně léčitelné. Je opravdu zbytečné, aby při současných možnostech umírala na toto onemocnění jedna žena denně,“ upozorňuje vedoucí programu screeningu karcinomu děložního hrdla Vladimír Dvořák.

Palpační vyšetření nestačí

V případě mamárního karcinomu je situace díky léta trvajícím osvětě lepší, přesto u nás tímto typem rakoviny ročně onemocní kolem 7 tisíc žen a přibližně 2 tisíce žen tomuto onemocnění podlehnou. „Při vysoké účasti žen je

možné preventivním mamografickým vyšetřením snížit úmrtnost na rakovinu prsu až o 40 procent. Pokud by se nám podařilo zvýšit účast na screeningů o 15 až 20 procent, stali bychom se lídry mamografického screeningu v Evropě,“ uvádí profesor Jan Daneš, který vede program screeningu karcinomu prsu.

„Prevence pomocí zobrazovacích metod je dosud jedinou průkazně účinnou možností boje s rakovinou prsu,“ doplňuje k tomu předsedkyně Asociace mamodiagnostiků Miroslava Skovajsová. Reaguje i na nedávnou zprávu, která proběhla médii a zpochybnila význam mamografického vyšetření. Týkala se kanadské studie, jejíž autoři dospěli k závěru, že mamografické vyšetření nepřináší větší benefit než palpační samovyšetření prsů. „Chtěla bych upozornit, že tato studie použila data z období 1980–1985, kdy byl screening v plenkách

a rozlišovací schopnosti mamografů nízké. Pro srovnání – mamograf tehdy detekoval ložiska od velikosti 1,9 cm, přičemž palpačně byla objevena ložiska od 2,1 cm. V současnosti však dokážeme pomocí mamografu nalézt ložiska od 5 mm, tedy ve stadiu T1. V tomto stadiu nacházíme léze u 75 procent žen, které pravidelně podstupují screening,“ zdůraznila Miroslava Skovajsová.

Nejen screening, ale i další prevence

Významnou roli v prevenci nádorových onemocnění a podpoře screeningových programů hrají také praktičtí lékaři, kteří odesílají ženy na mamografii a vyhodnocují testy na okultní krvácení do stolice. „Věříme, že adresné zvaní nám přivede do ordinací pacienty, kteří nedocházejí na preventivní prohlídky, a povede to k celkovému zlepšení zdraví populace,“ doufá přednosta Ústavu všeobecného lékařství 1. LF UK v Praze docent Bohumil Seifert. Rozpočet projektu byl schválen v celkové výši 107 milionů korun. Na adresné zvaní je vyčleněno 62 milionů. Projekt je z 85 % financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Více informací:

www.bezrakoviny.cz,
www.mamo.cz, www.cervix.cz,
www.kolorektum.cz.

Andrea Skálová

Průběžné výsledky adresného zvaní na screening VZP (leden/únor 2014)

	Posláno dopisů	Pozváno na kolorektum	... na prsa	... na děložní hrdlo
Leden 2014	99 193	76 881	27 431	30 567
Únor 2014	94 834	73 540	26 277	29 001
Celkem leden + únor	194 027	150 421	53 708	59 568

Pozn.: 200 dopisů se vrátilo jako nedoručené.